

18e jaargang
nummer 11
november 1982

DAAD
EN
GEDACHTE

**orgaan gewijd aan de problemen
van de zelfstandige arbeidersstrijd**

*Bij elke bijzondere handeling
gaat het denken aan het doen
vooraf. Bij het handelen van
klassen of massa's blijkt de
betekenis van het handelen
pas achteraf. Hier gaat de
daad vooraf aan het begrip.*

Theo Maassen

DAAD EN GEDACHTE

ORGAAN GEWIJD AAN DE PROBLEMEN
VAN DE ZELFSTANDIGE ARBEIDERSSTRIJD

Geen vaste abonnementsprijs

De uitgave zal worden bekostigd uit *vrijwillige bijdragen*

Red. en adm.: Schouw 48-11, Lelystad

Postgiro 307695

DE POOLSE ARBEIDERS DENKEN SLECHTS

DAT ZE ACHTER "SOLIDARITEIT" STAAN

Er gaat bijna geen dag voorbij of de berichten uit Polen getuigen van de fundamentele tegenstelling tussen de Poolse arbeiders en de vakbeweging "Solidariteit". Het verschil tussen beiden, zowel in optreden als in doelstelling is langzamerhand zo duidelijk geworden dat men er zich ook rekenschap van begint te geven in sommige westerse redactie-bureau's. Niet alleen de uiterst nuchtere - want voor zakenlieden en ondernemers bestemde - *Financial Times* in Groot-Brittannië, maar ook een serieuze krant als *NRC-Handelsblad* in Nederland laat zijn lezers er niet over in het ongewisse, dat de felle botsingen tussen de Poolse autoriteiten en de Poolse werkende klasse niet in het verlengde van en zelfs niet in hetzelfde vlak als de conflicten tussen regering en "Solidariteit" liggen.

Nadat het Poolse parlement op vrijdag 8 oktober tot een verbod van de genoemde vakbeweging had besloten riepen ondergedoken leiders van de sinds december 1981 illegaal opererende organisatie op tot een algemene proteststaking en een grootscheepse protestdemonstratie op 10 november. Dat betekende dat zij op 't parlamentsbesluit op eendere wijze reageerden als bijvoorbeeld het Britse vakverbond TUC gereageerd heeft op de weigering van premier Thatcher om zelfs maar te praten over de eisen van het stakende personeel van de gezondheidsdienst. Zowel in het ene als in het andere geval bestond de reactie uit één lang van te voren aangekondigde, bij voorbaat tot een vrij korte duur beperkte stap, waartegen de regering op haar dooiste gemak de nodige maatregelen kon nemen en waarvoor zij (gezien het beperkte karakter ervan en gezien ook het feit, dat het kennelijk om niet meer dan een protest ging) geen ogenblik bevreesd hoefde te zijn.

De Britse arbeiders hebben het daarbij gelaten, de Poolse arbeiders daarentegen niet. Op maandag 11 oktober begon in Polen een arbeidersoptreden, waarvan de *NRC* konstateerde, dat het "*de vakbondsstrategie doorkruiste*". Het personeel van de Leninwerf in Gdansk legde de arbeid neer en bezette 't bedrijf. In de stad zelf ontstonden ernstige straatgevechten. Tegelijkertijd roerden zich de arbeiders in de overige havensteden langs de Baltische kust. In de daaropvolgende dagen was er sprake van soortgelijk verzet in andere Poolse industriesteden, in het bijzonder in de staalfab-

briek Nowa Huta bij Krakau en in Worcla in Nedersilezië.

Over deze reactie van de arbeiders berichtte de NRC op 13 oktober:

"... De gebeurtenissen in Gdansk hadden maandag iets van een heropvoering van augustus 1980: de bloemen, de verloofdes en vrouwen met voedsel en tranen aan het hek van de Lenin-werf. Maar ook 't spontane karakter van de aktie doet herinneren aan de situatie in 1980, toen Polen nog geen landelijk georganiseerde onafhankelijke arbeidersbeweging kende. Want de stakers in Gdansk, die het gevoel hebben dat zij in 1980 aan Polen de vakbeweging Solidariteit schonken, hebben zich nu kennelijk ten doel gesteld op eigen houtje het verbod van Solidariteit ongedaan te maken en Walesa vrij te krijgen. Zij handelen daarmee in strijd met de richtlijnen van de.... ondergrondse vakbeweging.... Haar oproep droeg de sporen van een kompromis tussen aktiebereidheid van de basis en de taktische overwegingen van veel vakbondsleiders..."

Men moet er zich rekenschap van geven dat de "landelijk georganiseerde onafhankelijke arbeidersbeweging" waarvan in de zojuist geciteerde woorden sprake is, iets geheel anders vertegenwoordigt dan de landelijke beweging der arbeiders die men sinds begin juli 1980 in Polen heeft kunnen waarnemen. Ofschoon de strekking van de bewuste regels zodanig is, dat tot het onderscheid tussen beide moet worden gekonkludeerd, wordt niet de nadruk op dit verschil gelegd. In hoeverre de voor het bericht verantwoordelijke redakteur zich ervan bewust is, dat de tegenstelling waarop hij hier wijst - de tegenstelling tussen het arbeidersoptreden en "Solidariteit" - vanaf het prille begin daarvan al heeft bestaan, is onduidelijk. Maar hoe dat ook zij, de betekenis van de jongste strijd van de Poolse arbeidersklasse geeft hij nauwkeurig weer.

Deze strijd - door het Britse dagblad *The Guardian* op 12 oktober "de welsprekendste en gedurfdste aktie sedert de afkondiging van de staat van beleg" genoemd - werd door de betrokken arbeiders gevoerd onder een leuze, die er geen twijfel over liet bestaan, dat zij in de mening verkeerden ten behoeve van het voortbestaan van "Solidariteit" te handelen. Maar voor de betekenis van hun aktie komt het er niet op aan wat of zij daarbij denken of zich voorstellen, maar op wat zij d o e n . En wat zij d o e n , geen mens kan het betwisten, is iets ánders dan er door "Solidariteit" van hen wordt gevraagd, iets wat regelrecht indruist tegen datgene wat door deze vakbeweging wordt beoogd en wat zij, krachtens haar wezen beogen moet. Als duizenden arbeiders spontaan, op eigen houtje in beweging komen om een organisatie te verdedigen die er sinds haar oprichting op uit is geweest om te verhinderen dat de arbeiders op eigen houtje zouden handelen, die geen zelfstandige arbeidersstrijd wil doch uitsluitend van bovenaf geleide vakbondsaktie, dan komt een dergelijke "verdediging" er in feite op neer dat zij precies het omgekeerde effect heeft als bedoeld.

In het septembernummer van "Daad en Gedachte" hebben wij uitspraken weergegeven waaruit bleek, dat de leiders van "Solidariteit" zich gekonfronteerd zagen met krachtige pressie van het militaire bewind enerzijds en met een dreigende explosie van arbeidersverzet anderzijds en dientengevolge eind augustus wel oproepen tot aktie moesten laten uitgaan waarmee de arbeidersstrijd eventueel zou kunnen worden gekanaliseerd. Ook in de NRC van 13 oktober werd vastgesteld, dat "de pressie aan de 'basis' van de vakbeweging om tot aktie over te gaan in veel gevallen groot" was. Twee da-

gen eerder werd in een kommentaar in dezelfde krant opgemerkt, dat tengevolge van het verbod, de ondergrondse leiding van "Solidariteit" in een moeilijk parket was gebracht en dat er aanvankelijk ernstig werd overwogen om demonstraties achterwege te laten. Verwonderlijk is dat allerminst. Nergens is "Solidariteit" zo bevreesd voor, als het oproepen van krachten die ze niet meer baas kan worden. En voor die vrees heeft zij gegronde redenen.

Na de ongeregelheden op de 1ste mei schreef de *Financial Times* dat men een machtsverschuiving kon waarnemen van de leiding van "Solidariteit" "naar de straat" en naar "een nieuwe generatie van meer radicale ondergrondse leiders". De machtsverschuiving was onmiskenbaar, maar de macht kwam kennelijk hoe langer hoe meer, niet bij nieuwe 'leiders', maar bij de arbeidersmassa's zélf te berusten. Daarmee werd een ontwikkeling voortgezet die al in de zomer van 1980 was begonnen en in de herfst van dat jaar duidelijk werd aan iedereen, die ogen had om te zien.

De denkbeelden, voorstellingen en illusies van de Poolse arbeiders veranderen niets aan deze ontwikkeling, zij laten het w e z e n daarvan onverlet en bepalen hoogstens de v o r m van deze ontwikkeling. Naar de vorm gaat het bij het arbeidersoptreden in Polen hierom, dat de Poolse arbeiders achter "Solidariteit" staan. De werkelijkheid is deze, dat "Solidariteit" niet achter de Poolse arbeiders staat omdat in wezen de arbeiders en de vakbeweging t e g e n o v e r elkaar staan, wat er aan weerskanten ook mag worden gedacht.

Dat de Poolse autoriteiten maatregelen tegen "Solidariteit" nemen is met dit alles niet in strijd. Tien maanden geleden hebben wij al betoogd, dat het alleen maar hierom tot de 13e december '81 is gekomen, doordat "Solidariteit" er niet of nauwelijks in slaagde de arbeiders onder haar duim en in het gareel te houden. Het begin oktober door 't Poolse parlement genomen besluit tot verbod van deze vakbeweging is een formeel iets, dat enkel een feitelijk bestaande situatie bekrachtigd. Maar het is stellig medegenomen nadat in mei en eind augustus nogmaals was gebleken hoe weinig "Solidariteit" de arbeiders in haar greep heeft. De *Financial Times* heeft er herhaaldelijk op gewezen, dat het generaal Jaruzelski en een vooraanstaand man als Rakowski wel degelijk ernst is met de beloofde hervormingen en dat het recht tot staken, waarvan uitdrukkelijk gezegd is, dat het gehandhaafd bleef, evenals een 'onafhankelijke' vakbeweging, niet lijkt te worden aangetast. Maar aan een vakbeweging als "Solidariteit", die weliswaar onafhankelijk is, maar niet in staat haar functie als vakbeweging te vervullen, heeft het Poolse regiem niets. Als de Poolse arbeiders wél de richtlijnen van "Solidariteit" volgden, dán zou het regiem zijn kennelijke pogingen om met die vakbeweging tot een akkoord te komen wellicht niet hebben opgegeven en dan zou het (formele) verbod van "Solidariteit" wellicht niet zijn uitgevaardigd. Want het is niet "Solidariteit" wat Jaruzelski als een gevaar voor het regiem beschouwt, maar de zelfstandige strijd die de Poolse arbeiders op eigen houtje voeren.

=====

NOG STEEDS VOORRADIG de brochure *Regering, partij én "Solidariteit" tegen de Poolse arbeiders*. Wanneer u vijf gulden op onze rekening overmaakt, wordt de brochure u franko per post toegezonden.

=====

O P N I E U W   E E N   H A V E N A R B E I D E R   A A N   ' T   W O O R D

In "Daad en Gedachte" van juli j.l. hebben onze lezers een ingezonden artikel aangetroffen, dat was geschreven door een Rotterdamse havenarbeider. 't Handelde over de vraag in hoeverre ziekteverzuim wel of niet als een strijdmiddel van de arbeiders kon worden beschouwd. Dezelfde havenarbeider werd afgelopen zomer geïnterviewd door een redakteur van "De Volkskrant". Het gesprek tussen hen werd op 3 juli j.l. in dat ochtendblad samengevat. Op het bewuste interview hebben wij in het augustusnummer van D & G uitvoerig gereageerd, mede naar aanleiding hiervan dat de geïnterviewde - zoals de betrokken journalist het weergaf - stakingen "echt uit de tijd" bleek te vinden, althans voor de Rotterdamse haven. Wij van onze kant hebben toen betoogd, dat wij een dergelijke uitspraak veel te absoluut vonden. Wij maakten tevens van de gelegenheid gebruik om wat kritische kanttekeningen te plaatsen bij zijn, o.i. veel te negatieve, beoordeling van ziekteverzuim en absentisme. Op de schriftelijke polemiek is een mondelinge discussie tussen hem en ons gevolgd. Die leidde ertoe, dat onze vriend in een tweede ingezonden stuk zijn standpunten nog eens nader uiteen zou zetten en toelichten. Zijn schriftelijke reactie op ons opstel "Het laatste woord over strijdvormen is bij lange na nog niet gezegd" (van augustus j.l.) treft men nu hierbij aan. Zij bestaat uit twee delen: allereerst een polemisch stukje, waarmee hij kritiek op onze beschouwingen levert; vervolgens een door hem geschreven 'toekomstvisie', die eerder al verscheen in het in de Rotterdamse regio verschijnende blad "Havenvuist". Het is inzenders bedoeling dat beide (samenhangende) stukken als één geheel worden beschouwd.

1. P o l e m i e k   m e t   " D a a d   e n   G e d a c h t e "

Naar aanleiding van het commentaar in D & G op het in *De Volkskrant* van 3 juli j.l. gepubliceerde interview het volgende:

"Daad en Gedachte" heeft algemeenheden, feitelijke onjuistheden en vooroordelen achter elkaar tot een artikel verweven zonder ook eens navraag te doen of door te denken. Maar laat ons de zaken, zonder verdere kibbelen op een rijtje zetten.

Als er in het stuk in D & G gepraat wordt over het veel te absoluut stellen van 'staking heeft geen zin meer', dan heeft D & G gelijk, maar tegelijk wordt daarmee niets gezegd. Waarom zou je in de haven van Rotterdam tot zo'n gedachte komen? Omdat we te bedonderd zijn om iets te doen of wel omdat de feitelijke situatie zo ligt?

Als je twee stakingen, die beide zo'n vier weken hebben geduurd allebei geheel of gedeeltelijk hebt verloren, dan word je wel aan het denken gezet. Waarom zijn die verloren gegaan? Omdat ten eerste de schepen direkt kunnen uitwijken naar Antwerpen, Zeebrugge, Le Havre, Hamburg of Bremen. De klant heeft dus geen last van de staking en zal daardoor ook geen druk uitoefenen op de stuwadoor. De meeste overslagbedrijven worden door deze ontwikkeling niet kwetsbaarder, omdat ze ook in de andere havens zitten.

Nedlloyd en Müller Thomson bijvoorbeeld hebben hun eigen grote havenbedrijven in Antwerpen. Dus: het kost hoogstens wat geld omdat de schepen moeten worden omgeleid.

De rederijen die tevens veel havenbedrijven in handen hebben, hebben dus zo goed als geen problemen. De overige rederijen, die vertragingsoplopen, kunnen via de verzekeringen de schade dekken. Tevens schokte het VNO (het Verbond van Nederlandse Ondernemers) bij de staking in mei een aardige bom duiten ter ondersteuning van de stuwadoors nadat zij met elkaar de beleidslijnen hadden afgesproken. Dat er later toch nog ruzie over dat geld ontstond, was voor de stakers niet meer van belang, daar ze toen al weer werkten. Het was hoogstens een nadelig effect achteraf voor de betrokken havenbaronnen. Kortom, de direkte schade die je (met een staking) toebrengt valt (voor de ondernemers) nog wel mee. Vooral, als havenbedrijven weten dat een staking toch niet langer dan 4 à 6 weken duurt.

Veelal heeft zo'n staking nog voordelen voor de havenbaronnen, omdat als iedereen murw gestaakt is, de havenwerkers veel plooibaarder zijn naar de eisen van het kapitaal.

De indirecte schade is vaak groter, veel bedrijven zullen zich afvragen of Rotterdam nog wel een betrouwbare overslaghaven voor hun artikelen is. Helaas wordt zo'n affekt vaak teniet gedaan door de veelal lange periode van rust na een verloren staking.

Toch is de betrouwbaarheid van een haven de zwakke plek in de verdediging van de stuwadoors. Vooral in een haven als Rotterdam, waar voor zo veel miljarden is geïnvesteerd. Want zou Rotterdam werkelijk een slechte naam krijgen, dan zijn al die miljarden renteloos en dan hebben de investeerders ook miljarden aan verliezen te incasseren.

Hoe gek dat ook klinkt, dat is juist ons sterkste punt: speculeren met de betrouwbaarheid van de haven. Immers, als wij veel akties ondernemen dan is het gevolg: een verminderde belangstelling voor Rotterdam en het gevolg daarvan is, dat de stuwadoors met verlies draaien. De dreiging van werkloosheid kan daarbij niet zo'n rol spelen, want als wij niks doen, zullen er in 1990 4000 man uitgeschopt zijn. Als we staken dan verliezen we en dan doet daarna iedereen 'wat baassie wil'. Maar als we, geheel onverwacht, korte akties ondernemen, dan maken wij de tegenpartij onzeker.

Ze kunnen niet ineens alles sluiten omdat ze sinds 1980 al weer vijf miljard geïnvesteerd hebben en ze bovendien nog zo'n tien miljard in de haven hebben zitten. Dus staan ze onder grote druk, vooral als die korte onverwachte akties jaar in, jaar uit doorgang vinden. De rederijen hebben dan grote problemen om nog het maximale aantal afvaarten te draaien en een extra dag waarop alles stil ligt kost tienduizenden guldens die ze doorberekenen aan de stuwadoor via boeteclausules.

Je dwingt dus met nu eens een dag, dan weer een paar uur staken de stuwadoors tot meer redelijkheid. Tegelijkertijd is het het enige middel om modernisering af te remmen. Immers, in een onzekere haven probeert de ondernemer eerst om z'n geld terug te krijgen en dan pas kijkt hij of er aanleiding is om opnieuw te investeren, d.w.z. te moderniseren.

Dat Antwerpen groot is, is daarbij een enorm voordeel voor ons. De Rotterdamse havenkapitalisten krijgen dan niet de tijd om ons langzaam de nek om te draaien.

Tot zover de objektieve kant van de zaak. En nu dan de kritiek als zou onze zienswijze erop neerkomen, dat wij akties zouden willen ontketend zien door middel als het ware van een druk op de knop. Kijk, in een haven

gaan twee verloren akties je niet in je kouwe kleren zitten. Je gaat nadenken en prakkizeren, vooral wanneer je ziet dat de SVZ (Scheepvaart Vereniging Zuid) steeds driester gaat optreden. Je ziet vervolgens hoe zich bij iedereen die zich niet bij de situatie neerlegt dezelfde gedachten vormen. Er is dus geen sprake van een "druk op de knop". Het stuk in *De Volkskrant* vat de mening van grote groepen mensen samen. De praktijk zal dan nog een hoofdstuk apart worden, maar het begin is er. En er is met het idee ook al wat geëxperimenteerd. Belangrijk bij deze akties is ook, dat ze een middel zijn tegen modernisering. Want je ziet steeds meer, dat er tengevolge van modernisering meer mensen worden ontslagen.

2. Wat is onze toekomst?

Hoe zal het in 1990 gaan en hoe in het jaar 2000? Zal dan de crisis voorbij zijn en is er dan weer volop werkgelegenheid? Of is er dan juist helemaal geen werk? Wij denken het laatste. En dat niet om somber te zijn, maar omdat die ontwikkeling nu al zichtbaar is. Philips, Shell en Hoogovens moderniseren nu ook nog steeds meer dan vroeger, maar met minder mensen. Alles wordt geautomatiseerd en die ontwikkeling zal steeds verder gaan. We mogen in zeker opzicht blij wezen dat er een crisis is, want nu zijn er nog veel bedrijven die het zich thans niet kunnen permitteren om te investeren in computers en robots.

In 't jaar 2000 zal het werkloosheidscijfer groter zijn dan heden het geval is. Wat betekent dat voor ons? Meer vrije tijd voor je hobbies? Of meer vrije tijd, die je moet gebruiken om de vuilniszakken na te kijken om te zien of er nog wat bruikbaar is omdat je verrekt van de honger?

Als je nu al ziet hoe ze op de uitkeringen beknibbelen, dan zal het wel het laatste wezen. Immers de meeste sociale uitkeringen zijn als tijdelijk bedoeld. Maar met een half miljoen werklozen nu en mogelijk een miljoen in 1990 zal men alleen maar die uitkeringen omlaag zien gaan en ook zullen de werkenden steeds meer belasting moeten betalen.

Dit is het beeld, dat we in de toekomst zullen zien. Misschien werken we dan 35 uur, maar nog steeds met verrekt veel werklozen. Er zullen ook wel meer deeltijdbanen komen, maar veel zal dat niet worden als je baan steeds meer wordt uitgehold.

Maar moet er nou zo nodig werk blijven? Nee, natuurlijk niet. Je leeft toch niet om te werken. Alleen: hoe blijf je aan geld komen? En nog wat: verlies je met je werk niet nog wat meer?

Als je werkt, kun je een vuist maken door te staken of te saboteren. Zonder werk gaat dat een stuk moeilijker. De ontwikkeling laat zien, dat er steeds minder werk komt en dat je vaak een kleine, goed betaalde bovenlaag aantreft en nog wat sloebers onderaan. Shell is daar een aardig voorbeeld van. De goed betaalde toplaag zorgde, dat de staking mislukte en de sloebers onderaan hadden het nakijken.

Nu moet je die ontwikkeling eens in het groot zien. Velen zonder werk en een paar slaven beneden die niets meer kunnen ondernemen doordat de machines het werk doen, bestuurd door de vetgemeste top. Vanzelfsprekend, dan heb je weinig te vertellen en je krijgt minder poen.

Maar zou dat alles niet meer gevolgen hebben? Zou de hele maatschappij niet veranderen? Let eens op wat er in 1980 in Polen gebeurde. Een van de redenen dat de machthebbers toegaven aan de eis betreffende de vakbonden was het feit, dat de Poolse arbeiders bijna geen barst uitvoerden.

Ging er voor 1980 en zeker na de militaire machtsgreep een machine kapot, dan stak niemand een poot uit, omdat het niemand interesseerde. Hier in het westen houden we er een andere mentaliteit op na omdat we denken dat we ook nog wat in de maatschappij te vertellen hebben. Wij hebben vaak een 'algemene verantwoordelijkheid' doordat een 'demokratie' je het gevoel geeft dat je wat in de melk te brokkelen hebt. Daarom is er destijds aan ons arbeiders ook stemrecht gegeven; om dat gevoel te versterken. Een maatschappij met een hoog ontwikkelde technologie kan het zich niet veroorloven dat wij arbeiders niets te vertellen zouden hebben. Want 't zou vermogens kosten als wij stil bleven toekijken als er iets kapot ging en alleen maar aan onze taakomschrijving zouden denken en voor de rest niets zouden doen omdat er niets van ons zou zijn en wij toch niets te vertellen hadden.

Daarom is er een parlementaire democratie en daarom maakt ook rechts zich druk indien er niet wordt gestemd. Want dat is een graadmeter of wij nog te vertrouwen zijn en of wij nog verantwoordelijkheidsgevoel hebben. Met robots en computers is een democratie niet meer zo nodig. De rijke laag van computerdeskundigen, de operators, enz., die hebben het goed. En wij... wij hebben geen macht meer. Dus dan hoeven de rijken ook geen rekening meer met ons te houden. We worden dan weer net zo behandeld als in een diktatuur.

Dat is ons voorland als we met de ontwikkeling meegaan. En zeg nou niet nee. Want in het 'demokratische' Duitsland staat nu al in een computergeheugen opgeslagen of je bij de bibliotheek soms een progressief boek leent en in het 'demokratische' Frankrijk kunnen ze je al opsluiten als ze je ervan verdenken dat je weleens een misdaad zou willen begaan.

Bek houden en kattevoer eten omdat je niets anders kunt betalen, dat is het perspectief als je met de ontwikkeling meegaat. Automatisering brengt niet altijd meer winst, maar wel arbeidsrust want er werkt geen normaal mens meer.

Kortom: de strijd tegen modernisering is volgens ons een levensnoodzaak. In een haven, en zeker niet alleen in de Rotterdamse situatie, is gebleken dat een soort guerilla-taktiek het meeste succes belooft. Voor de mensen zijn die korte akties best vol te houden, je verliest immers niet zoveel. Voor de ondernemer is deze aktiemanier een hel, want 't kost klauwen vol met geld als een boot een paar uur te lang ligt en het kost nog meer als Rotterdam een slechte naam krijgt. En vandaar onze mening dat lange stakingen op het ogenblik geen zin hebben in de haven.

=====

E E N B E T O O G M E T E R G Z W A K K E P L E K K E N

Wij voelen ons genoopt bij het voorafgaande ingezonden stuk van een Rotterdamse havenarbeider enkele opmerkingen te maken. Wij menen in de allereerste plaats met klem te moeten protesteren tegen zijn bewering als zouden wij feitelijke onjuistheden en vooroordelen, zonder verdere navraag en ondoordacht tot een artikel hebben samengeflanst. Wij erkennen dat wij, na langdurige en zorgvuldige bestudering van de door ons waargenomen werkelijkheid, a l g e m e n e konklusies hebben getrokken, van de bijzondere verschijnselen naar een a l g e m e n e samenvatting zijn gegaan, dat wil zeggen - zoals hij het uitdrukt - algemeenheden hebben verkondigd. Maar wij zijn van mening, dat het hoogst onbillijk is om ons daarvan een

verwijt te maken, omdat het de enige mogelijkheid is om maatschappelijke verschijnselen en derhalve ook de klassenstrijd van de arbeiders te analyseren, dat wil zeggen het w e z e n ervan bloot te leggen en de betekenis aan te geven. Omdat ook wij niets voor kibbelarijen of gelijkhebberij voelen, willen we 't bij deze opmerking laten en overgaan tot enig commentaar bij datgene wat wij als de uiterst zwakke plekken in inzenders betoog beschouwen.

Als zodanig zien wij in de allereerste plaats die passages in zijn uiteenzettingen, waarin met zoveel woorden wordt gesteld, dat met korte, onverwachte akties modernisering en zouden kunnen worden tegengehouden en bijgevolg het verlies aan arbeidsplaatsen zoveel mogelijk zou kunnen worden beperkt.

Onze kijk op deze kwestie is een totaal andere. Wij huldigen min of meer juist de omgekeerde zienswijze. Alle technische vernieuwing houden wij (wederom in het algemeen) voor het antwoord van de kapitalisten op de klassenstrijd van de arbeiders, zoals omgekeerd nieuwe vormen van klassenstrijd het antwoord van de arbeiders op de technische vernieuwingen en de foefjes van het ondernemersdom vormen. Verre ervan dat korte, snelle akties de ondernemer tot redelijkheid dwingen en dat ze modernisering afremmen, worden modernisering er naar onze mening juist door versneld.

Zeker, de opvatting van inzender heeft een reële achtergrond. Deze namelijk, dat de ondernemers in eerste instantie - zolang ze namelijk nog geen nieuwe modernisering hebben kunnen toepassen - aan de eisen van de arbeiders zullen toegeven. Maar zodra ze dat gedaan hebben zoeken ze naar wegen om de gevolgen van hun toegeven ongedaan te maken. Ze zoeken tevens naar middelen om de strijd van de arbeiders zoveel als het maar kan te voorkomen. Betere machines leiden tot een verscherpte uitbuiting door middel waarvan het nadelige (voor hen nadelige) effect van loonstijgingen teniet wordt gedaan. Automatisering, de toepassing van robots en het gebruik van chips maakt een aanzienlijke inkrimping van personeel mogelijk. En gelijk ook onze inzender erkent: hoe minder tewerkgestelde arbeiders, hoe geringer de kans dat deze "een vuist kunnen maken".

Nu merkt onze inzender (terecht) op, dat technische vernieuwing aanzienlijke investeringen vereist. Daaraan voegt hij toe, dat in krisistijd voor vele bedrijven dat een moeilijke, zo niet onmogelijke zaak is aangezien hun de middelen daartoe ontbreken. Zijn stelling bevat ontegenzeggelijk een aanzienlijke mate van waarheid. Maar hij ziet over het hoofd, dat zeker voor wat betreft een haven als die van Rotterdam en haar betrouwbaarheid, niet alleen voor de havenbaronnen maar voor de gehele kapitalistenklasse dermate grote belangen op het spel staan, dat de voor investering benodigde middelen er zullen komen, zo niet van de stuwadoors zelf, dan via de kapitaalmarkt of de overheid. En voor deze - onze - opvatting levert inzender zelf mede een bewijs met zijn mededeling, dat in de laatste twee jaar - dus in volle krisistijd - voor maar liefst vijf miljard in de Rotterdamse haven is geïnvesteerd.

Een tweede opmerking willen we maken naar aanleiding van die passage die betrekking heeft op de drukknop-zienswijze. We hebben de sterke indruk dat onze inzender onze kritiek verkeerd begrepen heeft en als gevolg daarvan die kritiek op de verkeerde manier probeert te ontzenuwen.

Onze opmerkingen houden allerminst in, dat wij eraan zouden twijfelen dat de idee die door inzender wordt ontwikkeld, gezien moet worden als iets dat bij velen in de Rotterdamse haven leeft. Integendeel, we houden

ons daarvan overtuigd en wij verwonderen ons allerminst over 't betreffende feit. Maar de omstandigheid dat deze ideeën niet door inzender of door wie dan ook zijn "uitgevonden" of "bedacht" sluit nog allerminst uit dat er in de om diverse begrijpelijke redenen voorgestane strijdmethode een 'druk-op-de-knop-element' schuilt. Want dat element houdt helemaal geen verband met de wijze waarop de idee van deze strijdmethode van korte en onverwachte akties is ontstaan, maar zij houdt verband met de wijze waarop zulke akties moeten worden toegepast. Want die wijze wordt door de aard van de aktie gebiedend voorgeschreven. Die aard staat haaks op wat er gebeurt bij een spontane aktie van onderop.

Nu heeft in de mondelinge diskussie onze inzender opgemerkt, dat ook spontane akties nimmer uit de lucht komen vallen; dat daarbij de meest aktieve, de meest respekt afdwingende figuren, die om allerlei redenen het vertrouwen van hun mede-arbeiders genieten, vaak 't spit afbijten. Wij denken er niet aan om dat te ontkennen. Maar voor een aktie zoals inzender die voorstaat zijn dingen nodig van geheel andere aard. Bij zo'n spontane aktie, waartoe enkele arbeiders met veel ervaring en daarop berustend inzicht de stoot geven, ontwikkelt de aktie zich als een lawine. Dat is door vele praktijkvoorbeelden genoegzaam aangetoond. Maar ook de snelste lawine heeft tijd nodig om door zo'n uitgestrekt gebied als 's werelds grootste haven te rollen. Daar zijn vele uren mee gemoeid en wat uiteindelijk een lawine of zoiets als een vuurstorm lijkt, zal in feite tot stand zijn gekomen doordat vliegende "brigades" van militante arbeiders naar alle hoeken zijn uitgezwermd en een verbeterd gevecht met weifelaars en wankelmoedigen hebben geleverd. Onze inzender zal toch zelf niet geloven, dat er op een dergelijke manier een korte aktie van bijvoorbeeld een paar uur kan worden gevoerd. Daarvoor dienen er vooraf afspraken te worden gemaakt en als die 'waterdicht' zijn dan kan er op het een of andere teken worden losgeslagen. Ziedaar dan wat wij het element van de 'druk-op-de-knop' hebben genoemd.

Er zitten in het stuk van inzender nog wel meer passages waarbij we een vraagteken zouden willen plaatsen. Maar wat hierboven staat bevat onze belangrijkste kritiek en bij haar zouden we het voorlopig willen laten in de hoop dat mondelinge of schriftelijke gedachtenwisseling opheldering zal brengen.

=====

NOTITIES BIJ EEN Z. G. "DOKUMENTAIRE"

De schrijver van deze regels heeft twee zwagers verloren als gevolg van de Duitse bezetting. Hij heeft ooit goede joodse vrienden gehad, die in één van de konzentatiekampen van het "Derde Rijk" zijn vergast. Hij had ooit verscheidene goede of minder goede bekenden, die hetzelfde lot hebben ondergaan. Hij kent uit eigen bittere ervaring het verdriet dat na de oorlog is blijven knagen. Dat hij - bij hoge uitzondering en praktisch voor het eerst - publiekelijk hierover spreekt, heeft deze reden, dat hij bepaald niet wil worden misverstaan, wanneer hij met nadruk stelt, dat hij voor het verdriet van iemand als Sal Santen, wiens gehele familie door de Nazi's werd uitgemoord, volledig begrip kan opbrengen, maar dat hij hem

desondanks een huilebalk vindt, wiens larmoyante pennevruchten getuigen van een naiviteit en een onvolwassenheid, die even verwonderlijk als irritant zijn. Het huilerige (larmoyante) en kinderlijke van Sal Santen's boeken of dagbladstukjes - voor het eerst aan de dag getreden in het boek "Adios companeros" waarmee hij 'afscheid' nam van de revolutionaire beweging waartoe hij tientallen jaren lang behoorde - bleek al niet minder uit de 'dokumentaire' rolprent die een zekere Rudolf van den Berg over een bepaalde periode van Sal Santen's leven heeft gemaakt. Dat Igor Cornelissen in "Vrij Nederland" van 16 oktober en diverse anderen in andere persorganen de bewuste film boeiend of ontroerend, technisch knap, filmisch mooi en inhoudelijk diepgravend hebben genoemd vind ik al even onbegrijpelijk als het feit dat het bewuste werkstuk een prijs voor de beste documentaire heeft gekregen.

De schrijver van deze regels is niet alleen met de dingen die in het leven van de hoofdpersoon een rol hebben gespeeld (de oorlog, de Trotskistische beweging, de Algerijnse bevrijdingsstrijd) vertrouwd, hij is daarin ook geïnteresseerd gebleven en hij heeft op bepaalde tijdstippen het doen en laten van nauw daarbij betrokken personen als Michel Raptis, Ernest Mandel, Pierre Frank, niet te vergeten Trotski zelf (in de jaren vóór 1940) of diverse kopstukken van de burgerlijke Algerijnse bevrijdingsbeweging, zoals Ben Bella of Messali Hadj, van nabij gevolgd. Niettemin vond hij het werkstuk van Rudolf van den Berg slaapverwekkend, als los zand aan elkaar hangend en volstrekt niet te volgen door mensen zonder een vrij behoorlijke kennis van het onderwerp.

Dat het hier zou gaan om een technisch knappe en filmisch mooie rolprent blijft mij een raadsel. Tenzij het dan als filmisch knap zou moeten worden beschouwd om tamelijk statische filmfragmenten aan elkaar te lassen met beelden van een secondenlang voortrazende trein ergens tussen Mokum en Parijs. Dat de maker aan het slot z'n dank betuigt aan de NS is grappig; er was meer reden voor dat de spoorwegen hém hun dank zouden moeten betuigen. De cineast heeft verklaard, dat hij statische beelden wilde vermijden en er daarom van heeft afgezien om Sal Santen pratend in een stoel te filmen. Blijkbaar heeft hij verondersteld dat beelden van Sal Santen in een treincoupé met bewegend landschap achter het coupévenster minder statisch zouden zijn. Er zijn kennelijk in deze wereld meer naïeve lieden dan Santen alléén. Overigens: een stil zittende, aan z'n emoties ten prooi zijnde Sal Santen heeft in ieder geval nog iets met diens persoon te maken. Een vanaf een viaduct of uit een helikopter gefotografeerde trein natuurlijk geen sikkepit. Maar dát beeld van een trein komt telkens terug.

De film laat er geen twijfel over bestaan, dat iemand als Michel Raptis een kille beroepsrevolutionair is, die er naar streeft de wereld naar zijn denkbeelden te hervormen en die niets verder ligt dan zijn denkbeelden te vormen aan de hand van de werkelijkheid. Met dit soort fanatieke politieke idealisten heeft - ook dat blijkt uit de film - Sal Santen niets gemeen, omdat zijn idealen als het er op aankomt geen politieke idealen zijn, maar de idealen van een puber.

Iemand heeft naar aanleiding van deze zogenaamde 'dokumentaire' geschreven, dat Sal Santen te goed is voor deze wereld. Dat zal best waar zijn. Maar een dergelijk iemand, kinderlijk naïef en 'onschuldig' is daarmee tevens hoogst oninteressant. Het was eerder gebleken uit zijn boeken en stukjes, het is opnieuw gebleken uit de aan hem gewijde rolprent.

Cajo Brendel.

I S D E P A R T I J V A N D E A R B E I D W A T A N D E R S

D A N D E V R O E G E R E S . D . A . P . ?

Op 9 oktober j.l. schreef Jan Joost Lindner in *De Volkskrant* dat "de PvdA na de oorlog... een voortzetting van de SDAP werd. Op 16 oktober werd die opvatting in dezelfde krant bestreden door Wim Thomassen, die één van de oprichters van de PvdA geweest is. Maar onze opvatting heeft de van een betrekkelijke afstand waarnemende Lindner het gelijk aan zijn zijde, niet de direkt bij het ontstaan van de PvdA betrokken Thomassen.

De PvdA is niet iets anders dan de SDAP, zij s c h i j n t alleen maar iets anders. Om het nog wat duidelijker te formuleren: de PvdA is wat de SDAP altijd al w a s niettegenstaande die SDAP wat anders scheen. De PvdA is een progressief burgerlijke hervormingspartij. Dat was de SDAP óók, maar... het was een progressief burgerlijke hervormingspartij, die zich hulde in een proletarisch jasje. Naarmate zij dat jasje langer droeg, raakte dat jasje, zoals alle lang gedragen kleren, hoe langer hoe meer versleten en steeds duidelijker kon men door de slijtageplekken heen haar burgerlijk (haar kapitalistisch) wezen waarnemen. De PvdA is de SDAP, maar het is de SDAP die haar proletarisch jasje heeft uitgetrokken. Met "Socialisme" heeft de PvdA al even weinig te maken als de vroegere SDAP, maar al kleedt de PvdA zich dan niet meer in een proletarisch jasje, ze zag er zomin als de SDAP tegenop, zich 'socialistisch' te noemen.

Thomassen voert, om aan zijn opvatting kracht bij te zetten, een van de andere oprichters van de PvdA aan, te weten ds. Banning, die de na de oorlog gevormde partij "een nieuw begin" noemde. Maar dat Banning de PvdA voor een nieuw begin h i e l d bewijst natuurlijk nog niet dat ze ook inderdaad een nieuw begin w a s . Ze was in werkelijkheid geen begin maar integendeel het eind (zo men wil: de uitkomst) van een lange ontwikkeling, die o.a. al in het prille begin van deze eeuw werd waargenomen door een bekend SDAP-er als J. Saks.

Er komt in het betoog van Thomassen een passage voor waarmee niet diens zienswijze, maar juist die van Lindner en de onze wordt bevestigd. Thomassen vertelt daarin hoe de staatsrechtgeleerde mr. R. Kranenburg, voor de oorlog één van de topfiguren in de Vrijzinnig Democratische Bond, dat wil zeggen: een typisch burgerlijke radikaal van Jacobijns type, toetrad tot de PvdA en vervolgens voorzitter van de Eerste Kamer werd. Thomassen vertelt verder, dat *Het Vrije Volk* in die dagen schreef, dat het "een ontroerend moment (was) toen de grijze socialist de voorzitterszetel besteeg" en dat de burgerlijk radikale Kranenburg zich met de aanduiding als 'socialist' zeer ingenomen toonde. Wat bewijst dat anders dan dit, dat wat de vroegere SDAP-ers wilden en wat ze 'socialisme' noemden, niet verschilden van wat er door Kranenburg c.s. werd nagestreefd en wat zij 'demokratie' noemden? Kranenburg wist, met de beroemde Britse toneelschrijver Shakespeare, dat benamingen er niet zoveel toe doen.

Als Thomassen de PvdA beschrijft als 'een volkspartij van brede samenstelling' dan heeft hij volkomen gelijk. Maar de SDAP was dat ook, al noemde zij zich een arbeiderspartij.

Volgens Thomassen verkeerde de SDAP in een 'isolement' dat doorbroken werd dank zij de formule: "Voor mij is 't socialisme de sociale konsekwen-

tie van mijn r.k. geloof, s.q. van mijn protestants christelijke overtuiging, s.q. van m'n humanistische levensbeschouwing." Maar om welke verlossing uit wat voor 'isolement' gaat 't eigenlijk? Doelt Thomassen op de omstandigheid dat de PvdA ruim tweemaal zoveel leden telt als de SDAP ooit heeft bezeten of dat ze een i e t s hoger percentage stemmen weet te behalen dan voorheen de SDAP? Vergelijkt men de beide percentages dan kan van een 'doorbreking' van het 'isolement' nauwelijks sprake zijn. Waar het in werkelijkheid om gaat is, dat er heden ten dage méér mensen voorstander zijn van een bij de modern-kapitalistische ontwikkeling passende politiek dan vroeger. En dat is alles. Niet meer, maar ook niet minder.

Waarvan de leden van de PvdA 't zogenaamde 'socialisme' dat zij voorstaan ook de uitkomst achten, n i e t in elk geval van de dagelijkse strijd van de arbeidende klasse. Daarmee blijkt genoegzaam wat of de inhoud van hun 'socialisme' is, er blijkt tevens duidelijk uit dat zij iedere proletarische schijn hebben laten vallen, in tegenstelling tot de SDAP, in tegenstelling in ieder geval tot de SDAP uit de dagen van Troelstra. Deze mocht weliswaar onomwonden verkondigen, dat hij vóór alles 'demokraat' was (d.w.z. eerder burgerlijk radikaal dan socialist), hij verstond niettemin op meesterlijke wijze de kunst zich als vertegenwoordiger van de arbeidersklasse te vermommen. Dat die vermomming door slechts weinigen werd doorzien kwam, doordat in zijn dagen de arbeiders nog allereerst voor hun belangen binnen het raam van het kapitalisme streden, dat zij nog vochten voor hun burgerlijke emancipatie.

Troelstra (en met hem de SDAP) was niet een revolutionaire wolf die zich in een burgerlijk schaapsvel hulde, maar het was een burgerlijk lam, dat (om extra arbeiderstemmen in de wacht te slepen) in de huid van een revolutionaire wolf kroop. En juist toen hij 'revolutie' scheen te willen maken (alsof revoluties door politici of partijen kunnen worden gemaakt) was hij er slechts op uit de lieden die hij voor 'revolutionaire wolven' hield de wind uit de zeilen te nemen en het spel te bederven.

In de jaren na 1918 had een 'vermomming' zoals die van Troelstra weinig zin meer. Vandaar dat de SDAP van respectievelijk Albarda, Koos Vorrink of Wiardi Beckman zich al nauwelijks meer van de latere PvdA onderscheidde.

=====

H E E F T   D E   C . P . N .   N O G   T O E K O M S T   O F   I S   E R

E E N   T O E K O M S T   Z O N D E R   D E   C . P . N . ?

Is het waar - zoals de ex-CPN-er Ger Verrips in het tv-programma *Het Capitool* gezegd heeft - dat de CPN in het verleden een 'arbeiderspartij' was, maar in de loop van de jaren '60 en '70 tot een partij van studenten en feministes is geworden? Is het waar dat - zoals de PvdA-bestuurder Willem van de Zandschulp tegenover een redakteur van *Het Parool* verklaarde - de CPN een proces van vernieuwing heeft doorgemaakt, tengevolge waarvan er geen -rincipieel verschil meer zou bestaan tussen die partij en de PPR of

de PSP? Is het waar wat zeshonderd opposanten van deze 'vernieuwing' beweren, namelijk, dat de CPN 'de klassenstrijd heeft losgelaten' en dat ze 'een politieke onbetekenende radikale sekte' dreigt te worden?

Het kan moeilijk worden tegengesproken, dat veruit de meeste leden van de CPN bestaan uit studenten, afgestudeerden van sociale akademies, welzijnswerkers en feministes, maar dat haar leden ooit in grote meerderheid tot de arbeidersklasse behoorden. Dat echter deze verandering in haar ledenbestand ertoe zou hebben geleid dat de CPN niet langer voor de belangen van de arbeiders zou opkomen, bewust op een dwaling en wel hierom, omdat deze partij nog nooit of te nimmer voor de belangen van de arbeiders is opgekomen. De CPN heeft de klassestrijd niet losgelaten om de eenvoudige reden, dat zij altijd reeds de klassenstrijd van de arbeiders aan haar laars lapte. Terstond na de oorlog koesterde de CPN de hoop dat haar, evenals haar Franse en Belgische zusterpartijen, ministerposten zouden worden aangeboden en zij schrok er niet voor terug om de arbeiders van stakingen af te houden of stakingen om zeep te helpen teneinde op die manier aan de heersende klasse te bewijzen dat zij ministeriabel was. En dat was toen al géén opzienbarende houding, aangezien zij ook vóór de oorlog al stakingen denek had omgedraaid wanneer het in haar partijkraam paste.

Juist doordat er in de dagen dat de CPN (toen nog CPH geheten) ontstond géén arbeidersbelangen meer waren die door een politieke partij binnen het kader van de burgerlijke samenleving konden worden behartigd, is de CPN van het begin af aan een 'onbetekenende politieke sekte' geweest en is 't allerminst zo, dat zij het nu eerst dreigt te worden. Die arbeidersbelangen die behartigd kunnen worden door een parlementair-politieke partij, zijn de arbeidersbelangen die in de maatschappij van gisteren aan de orde waren, doch in de maatschappij van vandaag nauwelijks nog een rol spelen. En voor zover zij nog van enige betekenis zijn, worden zij door de grote PvdA veel beter behartigd dan door welke andere partij ook, inclusief de CPN. Het is deze realiteit, die van het begin af aan gemaakt heeft dat de CPN nauwelijks enige groei gekend heeft. Direkt na de oorlog scheen zij zich plotseling in de gunst van de kiezers te mogen verheugen. Maar dat duurde maar kort doordat gauw genoeg bleek wat of zij werkelijk was en wáár zij stond.

David Wijnkoop, een dergenen die aan de wieg van de CPN heeft gestaan, riep in het begin van de jaren '20 uit, dat hij én de sociaaldemokratische leider Troelstra, 'stoelden op dezelfde wortel des geloofs'. Hij had meer gelijk dan hij zelf voor mogelijk hield: van huis uit was de CPN niets anders dan een r a d i k a l e s o c i a a l d e m o k r a t i e . Al eer zij ontstond was de maatschappelijke ontwikkeling dusdanig, dat de politieke oogmerken der sociaaldemocratie niet langer meer met radikale middelen konden worden nagestreefd. Dat betekende dat de CPN een partij was, die haar toekomst a c h t e r zich had.

Een tijdlang bleef dat verborgen door de omstandigheid dat de CPN haar lot had gekoppeld aan het lot van de Russische revolutie. Naarmate het hoe langer hoe duidelijker werd dat deze revolutie niet tot de bevrijding van de arbeidende klassen had geleid, doch een nieuwe heersende klasse aan de macht had gebracht, werd het ook duidelijker, dat er voor de CPN, zomin als voor welke CP dan ook, geen enkel perspectief bestond. Van de 3e, de zogenaamde 'kommunistische' Internationale waarin deze partijen zich in 1919 verenigd hadden, kon al in 't begin van de jaren '20 door een tot inzicht gekomen voorman worden gezegd, dat zij 'op mars was naar het niets.'

Uit het bovenstaande kan worden afgeleid, dat de vraag of de CPN nog toekomst heeft, ontkennend moet worden beantwoord, maar dat dit antwoord niets te maken heeft met recente veranderingen (of men die nu al dan niet ingrijpend acht). De CPN heeft nimmer een toekomst gehad, omdat een zogenaamd 'radikale' sociaaldemokratie geen toekomst heeft in de kapitalistische samenleving van nu. Als Willem van de Zandschulp verklaart - en terecht verklaart - dat er voor de PvdA geen belemmeringen meer zijn om met de 'vernieuwde' CPN samen te werken omdat 't vernieuwingsproces 'onomkeerbaar' is gebleken, dat wil zeggen: niet meer kan worden teruggedraaid, dan konstateert hij in feite niets anders, dan dat de CPN het eindstation bereikt heeft waarheen zij ruim zestig jaren lang naar onderweg was. Uit dezelfde wortel (des geloofs) is te langten leste dezelfde (demokratisch-progressieve) plant ontsproten. Het enige wat men aan Van de Zandschulp zou kunnen vragen is, of PPR en PSP in bepaalde opzichten niet radikaler zijn dan de CPN.

Maar als wij ontkennen, dat de CPN ooit toekomst had en dus ook nu geen toekomst heeft, wat betekent dat? De vraag is in het in de aanvang genoemde tv-programma ook aan een redactrice van *De Waarheid* gesteld. Die hield het - en wij zijn dat met haar eens - voor uitgesloten dat het vernieuwingsproces zou kunnen worden stopgezet of ongedaan gemaakt. Zij erkende de mogelijkheid, dat het tot een afsplitsing van de aan tradities zich vastklemmende opposanten zou kunnen komen. Op de vraag of er ook sprake van zou kunnen zijn, dat de CPN uit het Nederlandse politieke leven zou verdwijnen, antwoordde zij dat vooralsnog niet te geloven, maar niettemin de mogelijkheid niet wilde uitsluiten.

Wij voor ons zijn ervan overtuigd, dat de totale oplossing het uiteindelijk lot is, dat de CPN zal zijn beschoren. In de toekomst zal er voor een radikale sociaaldemokratie zomin plaats zijn als in het verleden, maar de factoren die haar sterven tot dusver hebben tegengehouden verdwijnen stuk voor stuk. Niet als gevolg van de recente 'vernieuwing'. Deze is van datgene wat er met de CPN wezenlijk aan de hand is slechts het uiterlijk symptoom.

=====

S C A R G I L L   K O N T R A   D E   B R I T S E   M I J N W E R K E R S

Arthur Scargill, de algemene sekretaris van de Britse mijnwerkersbond (de *National Union of Mineworkers*) heeft onlangs - geheel op eigen houtje en zonder enige ruggespraak met de leden dus - aan de direktie van de genationaliseerde kolenindustrie te kennen gegeven, dat er door de bond een verbod van overwerk zou worden afgekondigd. Overwerk bleek voor Scargill iets, waartegen arbeiders zich behoorden te verzetten. Maar juist de mijnarbeiders bleken er geheel anders over te denken dan hun vrijgestelde bestuurder. In de kranten verschenen boze ingezonden stukken en een redakteur van *The Guardian* liet enkele mijnwerkersvrouwen aan 't woord die verklaarden dat haar echtgenoot en respektievelijk haar zoon met hun gezinnen in een dure tijd zoals men nu beleeft, zonder overwerk onmogelijk konden rondkomen. Ze verzuimden niet erop te wijzen, dat Arthur Scargill van het arbeidersleven geen ene sikkepit begreep.

=====